

PLA DOCENT

Curs: Primer
Especialitat: Direcció i Dramatúrgia
Codi de l'assignatura: 510005
Assignatura (nom): Introducció a l'Escenificació
Tipus d'assignatura (Bàsica, Obligatòria, Optativa): Bàsica
Crèdits ECTS de l'assignatura (p.ex. 6 ECTS): 6 ECTS
Hores totals de l'assignatura: 150 hores
Impartició (1r. sem; 2n. sem; anual): anual
Professors/es:
Descriptors: Descripció i anàlisi dels conceptes i procediments fonamentals de l'escenificació, parant atenció als diversos llenguatges (canals i codis) que participen en la creació de l'espectacle entès com a procés de comunicació. L'escenificació com a formulació d'una hipòtesi tècnica, ètica i estètica. Anàlisi i composició de l'espectacle: l'organització de la ficció, anàlisi de l'acció escènica, conceptes vertebradors i estructures profundes. Contextualització de l'anàlisi i de la composició. Introducció a l'anàlisi de l'acció comunicacional o de comportament. Introducció a l'anàlisi de l'expressió actoral i la seva participació en la construcció general del sentit. El personatge com a procés. Introducció a l'anàlisi, conceptualització i composició del temps i l'espai de la representació.
Requisits:
Observacions:

COMPETÈNCIES QUE ES TREBALLARAN A L'ASSIGNATURA:

Competències Generals (Transversals):

1. Organitzar i planificar el treball de forma eficient i motivadora.
2. Recollir informació significativa, analitzar-la, sintetitzar-la i gestionar-la adequadament.
3. Solucionar problemes i prendre decisions que responguin als objectius del treball que es realitza.
4. Utilitzar eficientment les tecnologies de la informació i la comunicació.
5. Desenvolupar raonadament i crítica idees i arguments.
6. Integrar-se adequadament en equips multidisciplinars i en contextos culturals diversos.

Competències específiques:

1. Concebre propostes escèniques que fonamenten l'espectacle, generant i analitzant conceptes, textos i imatges, i valorant les seves propietats representatives i la seva qualitat estètica.
2. Projectar la composició de l'espectacle, utilitzant tots els coneixements tècnics i estètics necessaris sobre els diversos llenguatges que participen en la representació.

RESULTATS DE L'APRENTATGE:

Coneixements:

- C1 Conèixer els conceptes fonamentals i adquirir el vocabulari bàsic que defineixen l'especificitat de l'espectacle.
- C2 Conèixer els conceptes que formen part dels diversos sistemes de significació del fet espectacular.
- C3 Saber quins elements constitueixen l'estructura formal d'un text teatral.
- C4 Entendre els conceptes bàsics de l'estructura lògica de l'acció i de la seva relació amb el context situacional i comunicacional.
- C5 Conèixer la funció de la paraula, el gest i el moviment i la seva relació amb l'acció.
- C6 Entendre la interdependència entre elements expressius i composius dels diversos llenguatges escènics.
- C7 Conèixer els conceptes i processos que intervenen en la construcció del sentit a través de l'acció.
- C8 Conèixer els elements que formen part de les estructures temporals i espacials d'un text teatral.
- C9 Conèixer les coordenades espaciotemporals de l'espectacle. Saber quins són els elements que intervenen en la construcció del tempo-ritme d'un espectacle, els seus atributs bàsics i les seves relacions.
- C10 Saber reconèixer i raonar l'adequació dels conceptes i procediments aplicats en un procés de treball creatiu concret.

Habilitats, procediments o destreses:

- H1 Identificar els diversos sistemes de significació d'un espectacle segons la naturalesa del significat i treure'n conclusions respecte a l'estil, el gènere, l'època, la convenció, etcètera.
- H2 Saber analitzar les diverses estructures formals d'un text teatral i les conseqüències que se'n deriven per a l'espectacle.
- H3 Saber analitzar el text o la proposta dramàtica a partir de l'articulació, segmentació i ordenació d'esdeveniments i accions.
- H4 Saber analitzar un text teatral o proposta escènica a partir del concepte d'acció i dels seus components elementals: conceptes de situació, conflicte, estímul, afecte, objectiu, i les relacions causa-efecte i estímul-resposta.
- H5 Establir en un text o proposta escènica concreta la vinculació entre paraula, gest, moviment i acció. Aplicar les conseqüències pràctiques que se'n deriven per al treball de l'actor, l'escenògraf i el director.
- H6 Saber articular una proposta lògica d'estructura de l'acció, dins d'un context ficcional, en funció de la comunicació d'un determinat sentit o d'un determinat efecte poètic.
- H7 Poder fer una hipòtesi bàsica de la definició, composició i disseny del personatge.
- H8 Identificar les estructures espacials i temporals d'un text teatral o proposta escènica.
- H9 Saber interpretar l'aportació de cada element a la construcció de l'espaciotemporalitat i del tempo-ritme d'un espectacle. Saber fer una hipòtesi bàsica raonada de la interacció dels diversos elements que componen el tempo-ritme d'una escena concreta.
- H10 Saber formular bàsicament l'opció ideològica i estètica que volem plasmar en l'espectacle d'un text o proposta escènica concreta, partint del material analitzat.
- H11 Saber formular, oralment i per escrit, el sentit general (metodològic, tècnic, ideològic i estètic) del treball d'espectacle.
- H12 Saber seguir bàsicament el procés d'espectacle integrant els conceptes d'anàlisi i composició treballats parant atenció a la interrelació dels diversos llenguatges que hi participen.

Actituds:

- A1. Tenir autonomia a l'hora de buscar informació, sintetitzar-la i utilitzar-la en els seus processos d'estudi i de creació.
- A2. Tenir una mirada oberta i crítica cap a altres èpoques i contextos socials, econòmics i culturals.
- A3. Ser capaç de desenvolupar uns criteris estètics i ideològics sent crític amb les pròpies idees i flexible amb les idees dels altres.
- A4. Ser capaç d'aprendre dels errors.
- A5. Ser inquiet i obert per descobrir nous sistemes, paradigmes i metodologies artístiques.
- A6. Ser crític amb les pròpies idees i flexible per tal de poder resoldre problemes que apareguin en contextos diferents.
- A7. Ser capaç de prendre decisions, fent un judici selectiu, i alhora tenir una actitud oberta per compartir i transformar aquestes decisions.

CONTINGUTS FORMATIUS (TEMARI):

Blocs de contingut:

1. Nocions bàsiques de l'Escenificació. Definició general: escenificació i creació. La construcció del sentit de l'espectacle: instruments de significació. L'escenificació com a integració de llenguatges. Tot comunica: l'espectacle com a procés de comunicació. El paper de l'espectador.
2. Introducció al concepte d'acció comunicacional o de comportament. Definició general. Acció verbal, acció psicofísica, acció física. Elements d'anàlisi i construcció de l'acció: context, situació, esdeveniment, acció, objectius, conflictes. Anàlisi causa-efecte, estimul-resposta: articulació quotidiana i articulació poètica de l'acció.
3. El temps i l'espai de la representació. Coordenades espaciotemporals. Elements d'anàlisi i composició. Temps i espai. Temps real i temps ficcional. Temps de l'acció i temps de la recepció. Tempo-ritme de l'acció quotidiana i tempo-ritme de l'acció espectacular. Acció, espai, llum, música i so com a elements constitutius del tempo-ritme i del sentit de l'escenificació.
4. La paraula, el gest i el moviment com a elements definidors de l'acció i de l'escenificació. L'expressió com a element constitutiu del sentit. Estatut i ús estilístic de la paraula, el gest i el moviment escènics. Impuls i topografia del moviment: relació amb l'espai ficcional. Relació entre acció física i espai de representació.
5. Aproximació al treball creatiu. Procediments: contextualització. Hipòtesi creativa: sentit i significat de la proposta. Preguntes sobre metodologia, tècnica, ètica i estètica. Anàlisi, composició i disseny. Autocrítica: valoració del procés de treball.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA:

Metodologia (Cal indicar el nº d'hores de lectivitat presencial així com les hores de treball autònom de l'alumne. Per exemple: 6 crèdits ECTS = 90 hores lectivitat presencial (60%) i 60 hores de treball autònom de l'alumne (40%) = 150 hores totals):

ASSIGNATURA: INTRODUCCIÓ A L'ESCENIFICACIÓ.

6 ECTS: 150 H. DE TREBALL DE L'ALUMNE.

PROPORCIÓ: 60% TREBALL PRESENCIAL (90H.) / 40% TREBALL AUTÒNOM (60H.)

1. Treball presencial: (60% del treball total de l'alumne: 90 h).

- Classes magistrals.

Sessions expositives, explicatives i demostratives dels conceptes fonamentals que conformen l'escenificació d'un espectacle. Les classes magistrals suposen aproximadament un 20% del treball presencial de l'alumne/a en l'assignatura.

- Seminari o taller. (Classes dirigides).

Es tracta de construir el coneixement a través de la interacció i l'activitat.

1. Professor/a i alumnes discuteixen i posen en comú l'aplicació dels conceptes i procediments explicats en casos concrets. Cada curs el professor/a proposa diversos textos o materials escènics per analitzar i treballar individualment i/o en equip. Sobre aquests textos o materials el professor/a proposarà exercicis d'anàlisi i/o pràctics incidint en els aspectes del temari que consideri adient destacar.
 2. Els alumnes, individualment o dividits en grups, elaboren una hipòtesi bàsica d'escenificació a partir dels materials proposats pel professor/a.
- Les classes de seminari o taller suposen aproximadament un 70% del treball presencial de l'alumne en l'assignatura.

- Tutories (classes dirigides).

1. Tutoria de grup: seguiment per part del professor/a del procés d'aprenentatge de cada equip de treball.
 2. Atenció personalitzada a l'alumne/a que l'ajudi i l'orienti en el procés d'aprenentatge dels conceptes i en l'aplicació del procediments. Les diferències de nivell i procedència dels/de les alumnes fan aconsellable aquesta atenció.
- Les tutories representen aproximadament un 5% de la totalitat del treball presencial de l'alumne en aquest assignatura.

Treball autònom (40% del treball total de l'alumne: 60 h.).

En les hores de treball autònom:

1. L'alumne/a llegeix la bibliografia obligatòria.

2. L'alumne/a estudia els conceptes i procediments explicats a classe.
3. L'alumne/a fa els treballs individuals i en equip que proposa el/la professor/a.
4. L'alumne/a prepara les intervencions a classe, personals o en equip, que el/la professor/a proposa.

AVALUACIÓ (CRITERIS, ESTRATÈGIES O ACTIVITATS I PONDERACIÓ):

Els criteris d'avaluació són els següents:

- Presencialitat. L'alumne/a ha de complir com a mínim el 75% de presencialitat. Les absències, en aquest darrer cas, hauran de ser justificades.
- Lliurament o exposició de treballs - individuals o en equip - i seguiment de treball de classe. Els treballs ordinaris formen part del procés d'avaluació continuada. D'aquests treballs s'avaluarà: lliurament a termini, presentació, expressió i assoliment dels objectius proposats. Suposaran el 50% de la nota final.
- Treballs finals d'aproximació a l'anàlisi, la composició i el disseny. Es valorarà: presentació, formulació de la hipòtesi, aplicació dels procediments, coherència interna i crítica del treball presentat. Suposaran el 50% de la nota final.

BIBLIOGRAFIA

FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ BÀSICS

ABELLAN, Joan. *La representació teatral*. Monografics de Teatre. Ed.: Institut del Teatre. Barcelona: Edicions 62, 1983.

RYNGAERT, Jean-Pierre. *Introduction à l'analyse du Théâtre*. París: Bordas, 1991.

SANCHEZ, A. José. *Dramatúrgias de la imagen*. Colección Monografías. Cuenca (La Mancha): Servicio de Publicaciones de la Universidad de Castilla, 1994.

SPANG, Kurt. *Teoría del Drama-Lectura y análisis de la obra teatral*. Ediciones Universidad de Navarra, 1991.

FONTS I RECURSOS DE DOCUMENTACIÓ COMPLEMENTARIS (Ampliació):

ABIRACHED, R. *La crisis del personaje en el teatro moderno*. Madrid: Publicaciones de la ADE, serie Teoria y práctica del teatro, núm.8., 1994.

CEBALLOS, Edgar. *Principios de dirección escénica*. Col. Escenologia. México: Grupo Editorial Gaceta S.A, 1992.

D.D.A.A. *A veces me pregunto por qué sigo bailando: prácticas de la intimidad*, (coord. Óscar Cornago), Madrid: Ed. Continta me tienes, 2011.

DEKOVEN, Lenore. *Changing Direction*. USA: Focal Press, 2006.

FICHER Lichte, Erika (), *Estética de lo performativo*. Madrid: Abada Editores, 2008.

SÁNCHEZ, José Antonio. *Prácticas de lo real en la escena contemporánea*. Madrid: Visor, 2007.

SIMÓ VIÑES, Ramon. *La retòrica de l'emoció. Aproximació al sistema Stanislavski*. Col.l.: Monografies de teatre, 26. Barcelona: Institut del Teatre, 1989.

VALENTINI, Valentina. *Després del teatre modern*. Escrits Teòrics. Barcelona: Institut del Teatre, 1991.

WEBGRAFIA:

Archivo Virtual de las Artes Escénicas www.artesescenicas.org

Alternativa Teatral www.alternivateatral.com